

Educația Națională

Redacția și Administrația:
Bulev. Dr. V. Babeș 11
Telefon : 2-90

Director :
Mihail Popescu
Profesor, Chimist-Expert

Abonamentul 40 lei pe an

Un număr 3 lei

CUPRINSUL:

Franța și România - Interview acordat de	M. S. Regele Carol II. Mihail Popescu
Dr. Prof. Iorga în streinătate	
Asociația pentru protecția naturii din Banat	Dr. Ștefan Mateescu
Icoana lumii	Dr. Ștefan Cioroianu
Din istoria lunetei	Prof. Ernest Czilleșer
Superioritatea	I. Profiriu-Putna
Indrumării spre meșteșuguri și alegerea carierelor	M. P.
Invățământul primar în Belgia	
Cosașii	Volbură Poiană Năsturaș
Trecerea D-lui Prof. N. Iorga prin gara Timișoara	
Vinurile Suverinului	M. P.
Informațiuni	

Franța și România

Din Interviewul acordat de
M. S. REGELE CAROL II.
Ziarului Excelsior din Franța

„Intrevederile Mele cu băbbații dv. de stat, continuă Regele Carol, au făcut să apară cel mai complect acord între cele două guverne asupra tuturor problemelor Europene.

„Am apreciat foarte mult amabilitatea Președintelui Republicii și a președintelui consiliului de miniștri.

„Ce aș putea să spun de eminentul dv. ministru al afacerilor străne? D. Flandin și cu Mine suntem vechi cunoștințe. Înainte de a Mă fi convins de largheța și l'opezimea vederilor sale politice, am putut să-i cunosc calitățile sale de sportsman și curtoazia sa aleasă ca președinte al Aeroclubului.

Este destul să vă spun aceasta pentru ca să pricepeți că nu am avut nici o dificultate să ne înțelegem asupra tuturor punctelor. Am definit de curând în fața colegilor dumitale din presa diplomatică politica României. Nu pot decât să vă repet „constanța ei pe linia dreaptă“. Această linie brăzdată de totdeauna în istoria țării Mele, nu se va abate nici odată. Am dat odată pentru totdeauna cuvântul Meu de Rege“.

Tânăra și luminoasa figură a Suveranului s'a l'axat într-o expresie de neclintită voință și cu un glas grav El pronunță cuvintele următoare:

Spune-o lămurit compatrioților dumitale: Orice se va întâmpla, acolo unde se va găsi armata franceză, armata română se va găsi totdeauna“.

Și aceste cuvinte de conducător sigur de sine și de camenii săi, sunt însoțite de o strângere de mână atât de puternică încât degetele mele avură câteva clipe impresia de a fi strâns mânerul unei săbii.

Domnul Profesor N. Iorga

în streinătate
de **Mihail Popescu**

Consolidarea statului român preocupă azi pe toți cetățenii țării dar acela care a întrevăzut dela început și a lucrat mai cu folos în această direcție este d-l Profesor. N. Iorga, mare istoric, mare savant și mare om politic.

De mai bine de trei decenii d-l Prof. N. Iorga este considerat călăuzitorul ideii noastre naționale. Încă înainte de 1916 străbătuse toate ținuturile locuite de români, intrase în casele sătenilor și orășenilor și numele său strălucia în mințile tuturor prin puterea sa de convingere și prin felul cum știa să farmece sufletele. Toată lumea își amintește cum în anul 1906 cu ocazia serbărilor corale dela arenele romane la cari au participat corurile din toate provinciile românești dar sub jug strein, d-l Prof. N. Iorga a făcut urarea „Trăiască neamul românesc tot și în curând la un loc“, după care a fost purtat pe umeri de românii de pretutindenii.

Numele său a trecut și hotarele țării și astăzi este cunoscut și apreciat în toate țările apusene, unde la universități și societăți savante a vorbit și adâncit cunoștințele despre Români și puterea lor creatoare în artă și literatura populară și despre influența pe care acele popoare au avut-o asupra popoarelor orientale și mai ales asupra poporului român.

D-sa este și creatorul Șc. dela Fontenay aux roses, dela Veneția și Roma, unde licențiații și artiștii noștri cari vroesc să se perfecționeze în pictură, sculptură și muzică și cercetătorii de documente căsesc adăpostul necesar și lesnicios. Exemplul a fost atât de înălțător că mai toate statele mari din Europa și America l-au urmat

Pentru această întreagă activitate a fost apreciat și admirat de forurile cele mai competente din străinătate iar Președintele Republicii Franceze, d-l Lebrun, l-a decorat cu marele cordon al Legăturii de onoare și este sigur că pentru această distincție nu s'au făcut intervenții diplomatice. Oportuniștii din țară nu vor putea aprecia aceste merite căci succesele obținute de d-l Profesor N. Iorga în străinătate umbresc și întunecă acțiunile nefaste din țară.

Asociația pentru protecția naturii din Banat

de Prof. Dr. Stefan Mateescu

Din inițiativa unui grup entuziast și bine intenționat de doamne și domni din Timișoara, în fruntea cărora stă harnicul și bine cunoscutul ornitolog d-l Prof. Dionisie Linția, Duminică 19 Ianuarie a. c. a avut loc în palatul Primăriei Timișoara adunarea de constituire a Asociației pentru protecția naturii din Banat.

Inițierea acestei asociațiuni, aici în Banat, este un ecou — puțin întârziat — al primei asociațiuni de acest fel, inițiată la Cluj încă de prin 1922 de savantul naturalist d-l Prof. E. Racovitza, secondat de d-l Prof. A. Borza, directorul grădinei botanice a Universității din Cluj. Necesitatea ei a fost adânc simțită încă de multă vreme de naturaliștii și iubitorii de natură de aici din Banat și a fost trâmbițată de d-l Linția, care ca reprezentant al Banatului a activat intens în Comisiunea regională dela Cluj, inițiată conform legii pentru protecția Monumentelor Naturii din 1930/32.

*

În cele ce urmează voi căuta să definesc câteva noțiuni fundamentale, ce stau la baza asociațiunii noastre.

I. CE ÎNȚELEM NOI PRIN MONUMENTE ALE NATURII

România în totalitatea sa și Banatul ca parte constitutivă reprezintă unități geografice, rezultate prin mari, îndelungate și continui procese de transformare geologică și biologică, în primul rând istorică, politică și socială, în al doilea rând.

Tot ce întâlnim în jurul nostru: câmpie, dealuri și munți, cu apele lor, cu toată viața lor vegetală și animală, cu așezările omenești în sate și orașe — în diferite aspecte de dezvoltare — trecute și actuale, totul este produsul acestor prefaceri numeroase și neîncetate, care sunt proprii acestor ținuturi și nu se mai găsesc în alte părți.

Se înțelege ușor, că din preocupările asociațiunii noastre vom lăsa la o parte pe toate acelea ce au în vedere viața umană cu tot complexul ei de probleme istorice, politice și sociale, care intră în cadrul altor domenii de cercetare.

Urmează dar, că atenția noastră se va îndrepta numai asupra grupului de probleme geografice, geologice și biologice, care și așa sunt destul de numeroase și extrem de variate.

Dar tocmai din acest ultim motiv și pentru ca asociațiunea noastră să poată lucra efectiv și cu folos real pentru toată societatea omenească din Banat și țara întreagă, vom restrânge activitatea noastră, numai la acele aspecte ale naturii, care prin pitorescul, specificul, raritatea și utilul lor vor constitui caracteristica Banatului.

Pentru o mai bună înțelegere a chestiunii, să ne amintim câteva fapte luminoase din evoluția vieții și pământului țării noastre și a Banatului în special. Pe când în centrul și vestul Europei unele specii de animale ca: Cerbul, Capra neagră, Râsul, Ursul au dispărut complet și nu se mai întâlnesc decât cel mult în grădinile zoologice bine organizate și numai rar — ca în Polonia — li s'au rezervat parcuri naturale, bine păzite de dușmani (pentru Cerbi și Zimbri), la noi aceste specii pe cale de dispariție se găsesc încă libere în pădurile din Carpați și constituiesc o raritate expresivă a vieții naturale a acestor mamifere. Ce păcat că Zimbrul, al cărui cap a constituit emblema Moldovei, iar ozi împodobește stema României, a dispărut pentru totdeauna dela noi!

În Delta Dunării, ca și în Carpați, trăiesc Păseri libere, ce nu se mai găsesc în alte părți ale Europei Centrale și Occidentale. Cine nu a auzit de Pelicanul din Deltă, de Vulturul bărbos din Carpați, pentru care cercetătorii străini călătoresc mii de kilometri, spre a-și satisface plăcerea și curiozitatea științifică de a-i studia în mediul lor natural, în care s'au mai putut păstra.

Și dacă mergeți din câmpie peste dealuri și colnice până pe plaiurile muntoase și pe crestele înalte bătute de vântăia soarelui, sau ascunse de nouri posomorâți, ochiul atent descoperă alte minuni, de data acestor ale vieții vegetale. Ierburi, ce sunt la ele acasă tocmai în stepele uscate și reci ale Rusiei, sau în câmpiile reci și umede ale Poloniei, le întâlnim la noi adeseori în tovărășie bună cu ierburi mediterane. Păduri întinse de stejar se ridică din câmpie peste dealuri până pe plaiurile muntoase, unde mai rare — este drept —, duc o viață bună alături de Fagii și Coniferele acestor înălțimi. Ca și cum o mână bine cuvântată i-a semănat și îngrijit pe acele colnice și culmi reci, umede, bătute de vânt. După cum nu rare ori vedem Conifere de climă rece (Jenuperus) scoborâte pe văi umede, amestecându-se spontan cu arborii pădurilor de stejar până la altitudini de 400 și chiar 250 m.

Dar pădurile de Conifere dese de nepătruns, care fac podoba Carpaților noștri, cum nu se mai întâlnesc în așa măsură nici în Balcani, nici în Pind, nici în Alpii maiestoi!

În desigurile lor se mai găsește rar Tisa cu lemnul

tare; ce-i pe cale să dispară, ca și Laricea deslipită de neamul său ce se întâlnește răsleț în Polonia și mai des în Pădurea Rusească și în Caucaz.

În golurile alpine (poienile depe crestele Carpaților), spre marginea superioară a pădurei de Conifere, întâlnim Rhododendronul Alpilor ca o mărturie vie a înrudirii Carpaților cu Alpii și a strânsei lor legături climatice în trecutul apropiat.

În Munții Banatului și ai Olteniei în locurile însoțite și păzite de vânturi reci, se păstrează și azi pălcuri de Castani mediterani, ce cresc spontan și fructifică în condițiuni bune.

Nu sunt toate acestea o mărturie evidentă despre prefacerile și influențele diferitelor climate, ce s'au succedat pe pământul țării noastre încă dela sfârșitul Terțiarului, dar mai ales din timpurile glaciațiunii cuaternare până astăzi? Și când toată această asociațiune de floră, toată această bogăție de faună, aparținând la climate și condițiuni biologice uneori atât de opuse — cum este climatul pădurei și stepei rusești și climatul mediteranean — le găsim adunate într'o adevărată tovarășie frățească pe pământul țării noastre, nu constituiesc ele adevărate comori ale Naturei, pe care datorii suntem să le păstrăm cu toată priceperea, cu toată dragostea și sacrificiul nostru?!

De altă parte în domeniul morfologiei terestre, al Geologiei și Paleontologiei, ca și în acela al turismului vom avea dese ocaziuni de a întâlni aspecte demne de a fi cunoscute și cercetate, fie pentru pitorescul lor, fie pentru interesul lor științific sau al situației lor în pozițiuni reconfortante. Vom aminti aici vulcanul de bazalt dela Lucăreț-Șanovița, între Timișoara—Lugoj, ușor accesibil oricărei excursii de o zi; izvoarele mofetice (cu bioxid de carbon) dela Buziaș, Charlotta și Lipova; pitorescul plaiu muntos Muntele Mic de lângă Caransebeș, unde turismul s'a fixat destul de solid și care va putea deveni un centru de mare importanță turistică și de reconfortare, mai ales că de acolo se pot organiza excursiuni fructuoase pe văile înconjurătoare și pe munții Țarcu, Gugu și Godeanu a căror creste stâncoase se ridică până peste 2200 m.; izvoarele termale dela Băile Herculane, cu întreaga vale a Cernei; Cazanele Dunării, etc., etc.

Din cele expuse mai sus reese cred destul de clar că sub numele de Monumente ale Naturei vom înțelege:

- a) Asociațiuni caracteristice de plante;
- b) Specii rare de plante și animale fie că sunt pe cale de dispariție, fie că sunt reprezentantele unei vieți din alte climate;
- c) uneori chiar indivizi izolați ai unei specii cu caractere neîntâlnite în restul țării la aceeași specie.
- d) Aspecte morfologice, grupe de stânci, profile geologice care sunt mărturia unor fenomene de prefacere naturală cu totul expresive și utile pentru cultura populațiunii noastre, ca: eroziunea glacială din Cuaternar; strate cutate, șariate ori brecifiate; feno-

mene karstiene (grote, doline, karrenfeld); sau care prezintă fenomene ce nu se mai petrec azi la noi în țară: vulcanii stinși (Lucăreț), izvoare minerale;

e) Cuiburi sau zăcăminte de fosile, adevărate pagini de hrisoave ale istoriei vieții trecute (Rădmănești, Coșteiu, Mehadia, Anina, Lupac, etc.)

f) Minerale și asociațiuni de minerale rare, sau cu o înfățișare excepțional de frumoasă, etc.

(Va urma).

Icoana lumii

de Dr. Stefan Cioroianu
Protopop

Fiecare om, indiferent de gradul său de cultură sau rang social își are propria sa icoană despre lumea acesăta. Și icoana aceasta absolut hotărâtoare pentru felul și ținta vieții și-o face fiecare cum poate.

Puțini sunt la număr însă acei oameni, ca filosofi, savanții și genii religioase, cari singuri își croiesc icoana lumii, fără nici un ajutor strein.

Cei mai mulți muritori, fie că nu pot, fie că nu au timp să-si facă ei însuși o icoană despre lume o îmbrumută dela alții. Dar icoana lumii dobândită astfel, nu este nici constantă, nici dintr'o bucată, pentru că ea se schimbă dela zi la zi după reclama cea mai atrăgătoare și își face impresia unei colecții de petece multicolore, după cum e adunată, din lectură, din persuasiuni și din cele auzite și văzute la repezeală.

În zilele noastre izvorul principal din care își construiesc icoana lumii oamenii constrânsi la imitație este gazeta. Judecata se formează repede după tonul înfăișării bil al scrisului, lumea e rea, diavolească, ce mai vreti cu idealismul și cu vorbele frumoase?

Vor fi adevărate, toate sfzile, toate bătăile, toate asasinatele, toate înșelăciunile, toate nasterile de monștrii și toate execuțiile capitale pe cari le redau cu amănunțime gazetele, dar tot așa de adevărat este că întreg și-ragul de rătăcirii omenești nu formează întreg conținutul vieții, care clipă de clipă se desfășoară pe globul pământesc.

Numai din ce scriu gazetele și vorbesc oamenii nu ne putem forma o adevărată icoană despre lume și despre viața ei, fiindcă în ea sunt și o sumedenie de oameni cari vândesc înțelepteste, simt nobil și muncesc intensiv și desinteresat pentru binele omenei. Dacă am putea pune înaintea ochilor omului imitator întreg noianul de fapte mărețe, cari se petrec în lume în fiecare ceas, s'ar convinge ușor cât este de greșită icoana lumii pe care si-a făcut-o și cât de deorabă s-ar putea întocmi una mai bună și mai adevărată, care apoi l-ar împinge la o viață mai optimistă și mai rodnică.

Dece să crezi, că leneșii din jurul tău sunt de învidiat când ei sunt bolnavi de coimă și este urias pomotul miilor de fabrici și laboratoare în cari milioane de oa-

menii; muncesc zi și noapte pentru binele omenirii. Munca pe pământ are proporții impozante pe lângă toată lenea destul de răspândită.

Până când cetești d-ta aprofundat peripețiile unui asasinat în lume mi; și mi de oameni fac o admirabilă operă de caritate.

Stai și te miri de fapta miselească a unui spărgător și nu te gândești că în el pe aceastea un medic după truda grea a aflat un nou leac, un tehnician un motor minunat și un scriitor a scris o operă binefăcătoare. Nu sunt pe pământ mai multe la număr decăderile decât năzuințele nobile fiindcă la fiecare pornire în jos răspund o sută de porniri în sus.

Cu ce drept ne formăm icoana despre lume numai din elementele urâte ale vieții, când și cele frumoase ne stau la dispoziție cu miile. Dece le ignorăm cu atâta pagubă pentru viața noastră aceste elemente?

Una din nenorocirile mari, cari tot pasc neamul nostru este și lipsa mânilor binecuvântate de D-zeu, cari cu foarfeca ar pune una lângă alta, întâmplările multe din lume din cari s'ar învedera și reversul vieții, mulțimea actelor de muncă, de nobleță și de jertfă cari se petrec zilnic, la noi și aiurea și cari sunt tot așa de adevărate ca și asasinatele și alte păcate urâte.

Eu unul cred, cu toată fermitatea convinnerii mele, că acel gazetar care barem săptămânal ar ridica — pentru poporul nostru — vâlul de pe faptele frumoase, cari se petrec în lumea aceasta, s'ar face mare bogat pe lângă renumele ce și l'ar câștiga dând oamenilor pe lângă intuiția faptelor rele și intuiția faptelor bune. Gazeta sau revista faptelor bune ar face minuni atât cu omul de cafea cât și cu Românașul dela sat care moare după emanări cu tâlc frumos.

Eram student la Viena și într'o Duminică după masă în fața unui mare palat întâlnesc pe calfa băcăniei de unde îmi cumpăram cina modestă. Din vorbă în vorbă hai să intru și eu cu el în acest palat (ve frontispiciu scria: Casă de cultură a calfelor).

Înăuntru ce să vezi! O sală măreață fixită de calfe, iar pe scenă un Herr Profesor! care le cetea alese bucăți de literatură și pasagi din biografia oamenilor mari. Calfa mea cu frații săi împreună ceteau din scoarță în scoarță toate revistele de cultură, ilustrate bineînțeles, pe cari le treceau din mână în mână o agentie. Ah, va să zică acești oameni își pregăteau sufletele peste săptămână pentru conferințele cari urmau Duminicile și sârbătorile. Bravo tie Năstăsie! mă vândeam cu student universitar și el calfa și totuși rivalizam împreună în desvoltarea gustului pentru frumos. Iată cum se pregătește o icoană adevărată despre lume în toate păturile sociale când se formează gustul și pentru tot ce este nobil și frumos și nu se vede numai urâtul.

La noi este o întrecere, o goană nebună după descoperirea tuturor urâțeniilor vieții. Dacă tata e nemângăiat că nu a avut destul prilej să injure lumea și oa-

menii, îi saltă sufletul de bucurie când vede că fiul său e și mai strâșnic injurând de se cutremură pământul.

Lumea frumoasă, lumea nobilă care există și ea e moartă pentru noi. Pentru această lume nu avem vânători și reporteri, așa că nu e mirare dacă icoana ce ne-o facem despre lume este pesimistă, decepționată și fără nici un eust și viața noastră care stă într'o organică legătură cu ea are acelaș aspect.

Din istoria lunetei

de Prof. ERNEST CZILCSÉR.

Una din cele mai frumoase descoperiri ale științei, una din cele mai uimitoare producții ale creierului omenesc este luneta cu diferitele sale variante, ca telescopul, binoclul etc. Aparat necesar în geodezie, folositor pe arenele sportive, la concursuri hipice, la excursiuni, la teatru și indispensabil în astronomie, știința misterioasă a stelelor care ne reamintește zilnic că mărețea reședință a omului cu dimensiunile sale impozante este o cantitate neglijabilă în comparație cu sistemul de nepătruns al universului.

Și totuși, autorul acestui instrument așa de însemnat nu se cunoaște cu siguranță. Unii afirmă că descoperitorul lunetei a fost la începutul secolului al 17-lea Zacharias Ioannides, copilul unui șlefuitor de lentile, în Olanda, care jucându-se cu lentilele tatălui său, din întâmplare a observat că privind prin două din aceste lentile, despărțite de un interval oarecare, cocoșul de pe turnul bisericii lor apare mărit. Tatăl băiatului a recunoscut importanța descoperirii, dar nu se știe, cum s'a răspândit ideea de la el.

Galilei și Kepler, constructorii celor două tipuri fundamentale de lunete, cum și ei o mărturisesc, au preluat ideea lunetei de la alții. Aceste două tipuri se deosebesc între ele numai prin ocular, dar deosebirea aceasta are ca efect că luneta lui Galilei, întrebuințată exclusiv ca binoclu de teatru, este mai scurtă, dă imagini drepte, dar în schimb are un câmp mic care nu este uniform luminat; pe când luneta lui Kepler are întocmai proprietăți opuse. Un tip nou care întrunește avantajele ambelor tipuri, adică având un tub scurt, imagine dreaptă, câmp mare și uniform luminat, este luneta sau binoclul cu prizme, care în fond este o lunetă Kepler, în interiorul căreia un sistem de 2 prizme, descoperit în 1853 de Porro, răstoarnă încă odată imaginea reală și răsturnată, dată de obiectiv. De altcum răsturnarea a doua a imaginii a fost realizată deja de mult, dar tubul lunetei, construită după acest sistem, a crescut considerabil în lungime.

Până ce s'a ajuns însă la construcția lunetelor cu prizme, a trecut un timp îndelungat cu încercări variate pentru perfecționarea descoperirii care deja în forma sa primitivă a adus rezultate așa de surprinzătoare ca

d. e. descoperirea primilor 4 sateliți ai lui Iupiter de Galilei. Aceștia cu eclipsele lor interesante de fapt se pot observa deja cu un binoclu, măbind numai de 6 ori.

Cercetătorii în acest domeniu dorind să mărească puterea lunetei, au mărit distanța focală a obiectivului, dar din așteptările lor puțin s'a realizat și anume din două motive principale. În primul rând lentilele simple, făcute dintr'un singur fel de sticlă, nu strâng nici aproximativ toate razele paralele în acelaș punct, numit focar, din acest motiv imaginile obținute nu sunt clare și creșterea măririi accentuează din ce în ce mai mult acest defect, numit aberația de sfericitate. În acelaș timp lentila simplă descompune lumina în culori, dar nu le strânge pe toate la aceeaș distanță, astfel că la toate colorile corespund focare deosebite.

Primii experimenterii cu luneta, între ei și Huyghens, au crezut că principalul defect al lentilelor care nu permite o mărire mai tare, este aberația sferică și pentru a-o micșora au construit lunete lungi, până la 200 m., fără tub și imobile. Aceste „lunete aeriene“ au remediat aberația sferică, dar imaginile lor abia au fost superioare celor date de lunetele mai scurte.

În urma acestor cercetări zadarnice Newton a ajuns la concluzia că principalul motiv al insucceselor de până acum nu trebuie căutat în aberația de sfericitate ci în descompunerea luminei în culori și pentru că el a crezut că acest din urmă defect, numit „aberația chromatică“, nu se poate remedia, a construit în 1668 primul telescop, în care lentila obiectiv a fost înlocuită cu o oglindă concavă care nu descompune lumina în culori. Inovația aceasta epocală a atras după sine dezvoltarea nebanuită a astronomiei, căci construirea oglinzilor fiind cu mult mai ușoară ca a lentilelor, pe lângă scăparea de aberația chromatică, li-s'au putut da și dimensiuni cu mult mai mari, satisfăcând astfel un deziderat important ca lumina strânsă de obiectiv să fie proporțională cu mărirea aplicată, căci numai cantitatea de lumină care străbate obiectivul, trebuie să lumineze și imaginea mărită de ocular. Din acest motiv și oglinda unui telescop puternic trebuie să aibă o oglindă cât mai mare, de aceea W. Herchel a construit în 1780 o oglindă cu un diametru de 125 cm., având distanța focală de 14 m. Actualmente în America se fac oglinzi din ce în ce mai mari, una în stare de construcție va avea un diametru de 5 m. Aceste oglinzi nu se mai fac din bronz ci din sticlă care apoi se argintează după metoda lui Liebig și Foucault, pe fața interioară.

După descoperirea achromatizării de Dollond în 1752 a luat un avânt și construirea lentilelor obiective achromatice cari nu dau imagini colorate; ele se construiesc din 2 sau 3 lentile simple, lipite sau așezate la mică distanță între ele și șlefuite din diferite feluri de sticle, deosebindu-se între ele în compoziția lor chimică. După perfecționarea metodelor de a produce sticle, din ce în ce mai bune din punctul de vedere optic, lunetele s'au răspândit în dauna telescoapelor, acestea din urmă fiind construite numai cu dimensiuni mari, căci în acest

caz au rămas superioare lunetelor dioptrice, mai ales din cauza că lentilele cu dimensiuni așa de mari, ca oglinzile, nu se pot construi.

Păcat că din cauza prețurilor enorme, ce au lunetele sau telescoapele astronomice la firmele optice, ele nu sunt accesibile oamenilor cu mijloace modeste. Totuș amatorismul astronomic se răspândește din ce în ce mai mult nu numai între intelectuali ci chiar și printre lucrătorii țărilor apusene, mai ales din motivul că amatorii iscusiți și întrucâtva familiarizați cu noțiunile optice, pot construi singuri telescopul lor. De fapt spectacolul cerului prezintă atâta distracție, încât acela care a gustat odată plăcerea observațiilor astronomice, nu-o poate abandona.

Pentru a avea o idee despre obiectele vizibile pe cer, dau un tablou după catalogul Astro 30 al firmei Zeiss din Iena.

Mărirea telescopului	Obiecte vizibile
10-ori	Primii 4 sateliți ai lui Iupiter. Stele de mărirea stelară 7.
20—30 ori	Munții și crăpăturile lunii, Nebuloasa Andromedei și a Orionului.
50-ori	Inelul și primii 4 sateliți ai lui Saturn, Discul lui Venus, stele de măr. stelară 9,5.
100-ori	Venus vizibil și ziua, 5 sateliți ai lui Saturn, petele soarelui, bandele lui Iupiter, discul lui Uranus, calotele polare ale lui Marte.
150-ori	Mările lui Marte, „floculi“ soarelui.
200-ori	Diviziunea Cassini pe inelul lui Saturn, plantele mici, nebuloasa inelată din Lyra, numeorase stele duble, amănuntele lunii.
250-ori	Amănunte de pe suprafața lui Marte, primii 6 sateliți ai lui Saturn, discurile unora vizibile, stelele de mărirea stelară 11,5.
300-ori	Discurile primilor 4 sateliți ai lui Iupiter, discul lui Neptun! etc.

Superioritatea

(Reflexie)

I. Profiriu-Putna
fost magistrat, avocat
Timișoara I.

Superioritate, expresia celei mai intense vieți ale minții și sufletului; extraordinară de intensă manifestare a puterii acestora, ce tinde la permanenta fecunditate și care prin darurile existenței ei, produce viață nouă, viață originală, aceasta fiind marea ei chemare.

O minunată floare a genului omenesc, ce învrednicește pe purtătorul ei, să observe formele înalte și posibile ale vieții, să vadă expresia legilor în masa confuză a fenomenelor, dându-i puterea de a le apropia, într'un sistem evocator de viață, sub toate formele sale.

evocator de afecțiunea totalului omenesc în care trăește.

În realitatea vieții acestui total, promptitudinea perfecte și absolutei ei străluciri, fiind exclusă în părțile mizerabile ale acestei vieți, de ființe mici ce se pretind mari, cu micimile și diformităților lor, cu invidia și ura lor, cari poartă în taină răzbunarea pregătită să le asigure umilința ei, prin răutate și falșitate, impunătoarele aparențelor, ce îndepărtează certitudinea realității, purtătoarea adevărului și dreptății, lăsând calomnia în plină libertate cu întreaga severitate al unui colorit sălbatic inventat, ea apare factice din voalul modestiei, ce dă perfecte și absolutei ei străluciri, un colorit mai îndulcit, mai acceptabil, mai liniștitor, pentru valvârtejul sângelui celor ambițioși și sterpi, ridicați la înălțimea tipului, ce tinde s'o transpue în domeniul ficțiunii, și fixează hotărâtor axa marilor gândiri și înfăptuiri, eternizând dragostea de adevăr, de dreptate și frumos și impunând necesara lor armonie, principiu de înaltă existență, fără care solidaritatea acestui total cade în lăncezeală, în indolență fizică, morală și mintală, cu regimul lor de neștiință și mizerie, în care viciile și nenorocirile duc la degradare și dispariție.

O!, minunată floare a genului omenesc, în viața aceasta solidară al marelui total, așa cum se cunoaște ea, în raport direct sau indirect cu răutățile fără număr ce le conține, prin tine transpiră înalta existență, cu marile intențiuni, însoțite de știință și curajul ce-l dă știința; prin tine transpiră desinteresul, iubirea și generozitatea; prin tine transpiră sublimul parfum al virtuții, în timp ce perfectul și absolutul strălucirii tale, îngrozitorii ghimpi ce însoțesc mândra-ți corolă, de sub voalul modestiei, înțapă omorâtor ambiția cu sterpitudinea, ce impune interesul meschin, cu uzurparea, egoismul și orgoliul.

Prin tine, o!, sublimă floare a genului omenesc, în purtătorul tău, luminat și generos, apare puternica și vigilenta sentinela, ce supraveghează suveran la prosperitatea supremă a omenirii.

Indrumării spre meșteșuguri și alegerea carierelor

Domnul Profesor N. Iorga într-o foarte interesantă conferință ținută anul trecut la Radio, și al cărui rezumat l'am dat în No. 2 al revistei noastre, s'a ocupat cu alegerea carierelor în trecut și astăzi, potrivit cu aptitudinile copiilor. Potrivit ideilor enunțate de dl Iorga s'au format în Franța asociațiile numite „Les orienteurs de France” pe care noi am tradus-o în românește „Indrumătorii Franței” din cari fac parte învățători, institutori, profesori, părinți, meseriași, comercianți, industriași precum și camerele de muncă și cele de comerț și industrie. Aceste asociații se ocupă cu îndrumarea copiilor potrivit cu aptitudinile lor spre meserii, comerț, etc. Aceste asociații au ținut în toamna anului trecut un prim congres la care au luat parte peste 400

membrii și au discutat rapoarte, au schimbat idei, au prezentat observații și au emis dorințe. Prima chestiune asupra căreia s'a căzut de acord a fost că școala primară formează baza de îndrumare profesională a copiilor.

În școala primară copiii au vârsta de la 7 la 13 ani, școala primară trebuie deci să lucreze împreună cu îndrumătorii în vederea acestui scop. Copiii trebuie să învețe limba maternă, aritmetica, științele fizico-chimice, științele naturale, desenul și lucrul manual. Ne aducem aminte cum a fost primită ideea dlui Profesor Iorga, când a prevăzut introducerea lucrului manual în școlile secundare și totuși a rămas, căci s'a văzut cât este de folositor în educație. Tot în vederea îndrumării profesionale s'au mai introdus în școlile primare inspecții medicale, proiecțiuni, excursii și îndemnuri. De asemenea învățătorii trebuie să lucreze în deplin acord cu îndrumătorii, făcând lecții, conferințe, vizitări de fabrici, ateliere, așezăminte de negoț, etc.

Scopul școlii fiind educația, iar scopul educației este dezvoltarea personalității școlărilor, prin urmare pregătirea lui pentru viața profesională. Școlile practice de meserii, comerț, agricultură, trebuie să lucreze în direcțiunea acestui scop, pentru ca absolvenții acelor școli să fie îndrumați spre carierele practice și spre slujbele statului. Pentru aceasta corpul didactic al învățământului profesional ca și cel al învățământului secundar trebuie să se organizeze în acest scop în asociații de îndrumători. În Franța absolvenții școlilor secundare de toate felurile, când termină școala intră în societățile vechilor elevi, al căror scop este protecția celor ce-i urmează, iarăși instituții folositoare în îndrumarea tinerelor generațiuni.

În felul acesta apar sentimente de simpatie între tinerele și vechile generațiuni, dispar din sufletele lor sentimentele egoiste și iau naștere acele sentimente nobile cari duc la iubirea de patrie și prin ea la umanitate.

M. P.

Învățământul primar în Belgia

Belgia caută în prezent să-și modifice programul învățământului primar. Experiențele făcute la Jemeppe-sur-Meuse de către Doctor Decroly au convins pe Ministrul Bovesse, să introducă în toate școlile metodele bazate pe interesul și starea sufletească a copilului. Metoda cea nouă se bazează pe dezvoltarea interesului la copil, a cărui manifestare exterioară este curiozitatea. Interesul, când este bine înțeles și exploatat deșteaptă și menține atenția, o condiție neapărată a raționamentului. Astfel în primele patru clase primare aproape întreaga activitate școlară se va manifesta în jurul așa ziselor centre de interes. Luând un simplu exemplu — din grădina alăturată școlii — poate fi dezvoltat în diferite feluri — ex. de la plantarea unui zarzavat și până la ducerea lui la piață și vânzare în hală, poate duce la înțelegerea altor ramuri ca științe naturale, Geografie, Istorie, Higienă, cari sunt umanități cu exerciții de observație.

Cosașii

Paianjeniș de pietre scumpe 'n salbe
Vrăjește lunca necosită încă.
Și 'n zarea răsăritului, adâncă,
Surăd luminile de ziuă, albe.

Un basm coboară pe pământ din cer
Cu ciripiri de doine legănate,
Pe când în cercuri se ascund și pier
Grăbite stelele întârziate.

Oprindu-se, cosașii înșirați
Strâng în auz a viersului mireazmă,
Se sprijinesc de coase, rourați
De 'mbelșugata cerului aghiazmă.

Cum stau cu ochii în infinit,
De sus albastru 'n ochii lor coboară.
Ce cântec viu, de miș de ori vrăjit,
Desmeardă floarea zorilor de vară?

Ici, unul, înălțându-și brațul, — pare
Că vrea să biruie pământ și soare...
Și toți ca dânsul brațele și-au dus:
S'aude ciocârliă sus... sus... sus...

Volbură Poiană Năsturaș.

Trecerea Dlui Profesor N. Iorga prin gara Timișoara

Sâmbătă, 22 Februarie curent, cu trenul simplon au sosit în gara „Domnița Elena“ d-l Profesor N. Iorga cu Doamna și cum au dorit să treacă incognito, Timișorenii intelectuali nu le-au putut ura bun venit așa cum li se cuvenea și cum fusese hotărât. Au fost întâmpinați numai de d-na și d-l Mișu Popescu și Dr. Numian, finul d-lui și d-nei Iorga, cari au fost înștiințați numai din gara Jimbolia.

D-l Profesor Iorga a declarat că M. S. Regele a pus la punct toate directivele politice noastre externe. D-l Profesor Iorga a trimis salutări și mulțumiri Timișorenilor.

Vinurile Severinului

Cu 50 ani mai înainte județul Mehedinți era unul dintre județele renumite pentru vinuri, cum ar trebui se fie și astăzi, până ce filoxera a distrus și ultimile vii, ale căror vițe le moștenisem de la strămoșii noștri Daci și ei renumiți ca mari cunoscători într'ale vinurilor și prin urmare și buni cultivatori. Dealurile Orevița și Golul Drincei produceau vinuri roșii vârtoase, că poporul zicea despre ele că „se pot ține în batistă“ și cu drept cuvânt. Erau tot așa de dense ca și vinurile grecești sau italienești dar aveau o mare superioritate. Vinurile grecești și italienești erau vinuri de desert dulce, greșos de dulce, în timp ce vinurile de Orevița și Golul Drincei erau dulci, dar posedau și o aromă, un buchet fin special, care le făceau atât de apreciate de cunoscători. Erau vinuri roșii a căror fermentațiune se oprea la 12—13% de alcool și restul de zahăr rămânea nefermentat, dar expunerea la soare a dealurilor, și calitatea terenului le dădea buchetul atât de suav. Se mai găseau vinuri bune pe dealurile cari formează partea de sud a albiei Motrului, Coșuștei și Topolniței, dar acelea erau vinuri de masă, cari dacă erau bine îngrijite puteau rivaliza cu vinurile produse de dealurile cele mai renumite, ca Drăgașani, Odobești, Cotnar etc.

Astăzi locul Oreviței și Golului Drincei l'a luat căldarea Severinului, unde plantațiunile cu vii altoite, neatacabile de filoxeră au început de aproape 50 ani. De sigur că acei ce au început plantările nu s'au gândit că podgoriile Severinului vor ajunge la o atât de importantă calitate, cu totul specială față cu produsele celorlalte podgorii din țară, dar cred că prin intuiția lor simplă și moștenită își vor fi dat seamă de situație.

Severinul prin poziția lui geografică se deosebește ca climă de toate localitățile din țară. Toate dealurile Severinului converg circular în jurul orașului la distanță de 3—10 km. și încep să fie luminate de soare de când răsare și până ce apune. Pe lângă Severin trece însă Dunărea, cu imensele ei cantități de apă, care nu îngheață ca să poți trece peste ea de cât la 30 ani odată. Ori apa păstrează mai mult căldura de cât pământul și efectul se vede imediat. De la Colibași sau mai bine zis de la Malovăț spre Severin zăpada nu durează. Până în aceste localități se face drumul cu sania, de la Colibași până la Severin drumul se face numai cu căruța, căci zăpada se topește repede și sania nu mai poate merge.

Cu atât mai mult dealurile din jurul Severinului cari converg spre soare sunt încălzite mai cu putere și zăpada se topește și mai repede, iar vegetațiunea se dezvoltă primăvara mult mai primăvăratice. Din științele fizice și chimice se știe că toate transformările chimice pe care le suferă strugurele de la ivire și până la maturitate se fac grație razelor ultraviolete. Ori aceste raze se găsesc mai abundent în razele soarelui de la apariția soarelui și până la ora 10, tocmai când viile Severinului sunt mai expuse luminei și căldurei soarelui. Nu

trebuie deci să ne mirăm dacă vinurile Severinului sunt așa de dulci și așa de puțin bogate în acid tartric, care le face să-și piardă culoarea în anii cu mult soare. Sunt vinuri cari pot înlocui cu succes vinurile de Orevița și Golul Drincei atât prin tăria alcoolică, bogăția în conținut zaharos, cât și prin aroma lor specială, datorită luminei și căldurei soarelui, naturei terenului și felului viței. Aceia ce lipsește vinurilor Severinului este o îngrijire sistematică, o reclamă mai mare și mai însuflețită și un studiu anual al componentelor, pentru a nu putea fi înlocuite cu alte vinuri din regiuni situate în condițiuni mai puțin favorizate de natură pentru viți și vinicultură.

M. P.

Informațiuni

Cu ocazia sărbătoririi Unirii Principatelor de către Liga Culturală și școlile secundare din Timișoara, în fața unui public foarte numeros care umplea sala teatrului comunal până la ultimul loc, Domnișoara Maria Manolescu, Profesoară la Liceul Carmen Sylva, a ținut o cuvântare ocazională care a impresionat adânc publicul ascultător și care a răsplătit-o cu aplauze prelungite.

D-l Profesor Fortunescu, fost secretar general al Ministerului Instrucțiunii publice și profesor la Colegiul Carol I. din Craiova a ținut o Conferință despre Italia de azi în fața unui public numeros și a membrilor Institutului Banat-Crișana. Conferința a fost viu aplaudată.

D-l Profesor Pompiliu Nicolau dela Școala Politehnică locală a ținut o interesantă conferință despre „naționalismul creator” în fața studenților și a unui numeros public Timișorean.

D-l P. Sergescu Profesor la Universitatea din Cluj a ținut în cadrele conferințelor Școlii Politehnice o frumoasă conferință despre crearea Academiiilor în secolul al XVIII-lea.

Învățătorii din județul Timiș-Torontal au luat inițiativa înființării unei librării cooperative.

Doamna Maria N. Stambulescu a deschis în casa proprie din București o frumoasă expoziție de artă și broderie românească despre care ziarul „Neamul Românesc” scrie că este o importantă manifestație artistică românească în care sunt expuse covoare, fețe de masă, scoarțe, cămăși, ii etc. în coloritul specific fiecărei regiuni.

71 căsătorii la Comloșul-mare și Sfințirea Bisericii din Lunga. — La Comloșul-mare se muncește și se muncește românește, să fie de exemplu tuturor. Într'un articol al revistei noastre am arătat că în satele în cari preotul și învățătorul sunt solidari în muncă, cei ce vor să mai lucreze la sate vor trebui să meargă să constate rezultatele și să-și îndrepte acțiunea în altă direcție. La Comloșul-mare sat de peste 4000 de locuitori, S. S. Protopopul Dr. Cioroianu a însuflat intelectualității din comună atâta dragoste de neam și atâta devotament în îndeplinirea datoriei că primpretorul Movilă, notarul Moldovan, preotul și învățătorii din comună și autoritățile comunale au desvoltat o mare activitate moralizatoare. Astfel au început prin a combate în primul loc concubinajul. În Comloș existau aproape trei sute de familii necăsătorite legitim. D'ntre acestea s'au putut procura actele la 71 perechi și Duminecă 9 Februarie s'au efectuat 71 căsătorii. Erau bătrâni de 60—70 ani și tineri de 20—25 ani. Solemnitatea a fost așa de măreață că la mulți din cei ce se cununau le picau lacrimi din ochi pentru fericirea ce au avut-o de se vedea și ei intrați în rândul oamenilor. Nuni au fost dna și dl Prefect D. Nistor pe care-l denunțăm ca un mare sprijinitor al științelor, literilor și artelor al religiei și gospodăriei.

Luni, 10 Februarie s'a făcut sfințirea bisericii din Comuna Lunga — comună de 200 locuitori — pe care o desparte de Comloș un simplu pod. P. S. Episcop Andrei neputând veni din cauze bine cuvântate, sfințirea s'a făcut de prea cucernicul Arhimandrit Suciuc de la Episcopia Aradului și Prea cucernicul protoereu Dr. Cioroianu și un sobor de preoți. Sătenii din Lunga au fost fericiți căci acum s'a înălțat cu contribuția lor și a comunelor vecine și mai ales a autorităților sfânta biserică în care clopotul va anunța pe credincioși în fiecare zi că orice lucrare vor face va eși bine numai cu ajutorul lui Dumnezeu.

Implinindu-se o jumătate de an dela apariție, d-nii abonati sunt rugați a înainta abonamentul.

Atragem atențiunea d-lor învățători asupra cărților de Fizică și Chimie elementară scrise de d-l Mihail Popescu, profesor chimist-expert din Timișoara. D-nii învățători le pot folosi la predarea cunoștințelor de fizică și chimie fiind cărțile cele mai pedagogice și ca metodă și ca stil. Editura „Cartea Românească” Timișoara.

În ultimul moment a sosit la redacția revistei noastre un foarte interesant articol asupra fondărei Institutului antirabic (contra turbărei) în Timișoara scris de d-l Dr. I. Teleguț, directorul Institutului local de Bacteriologie și pe care-l vom publica în întregime în numărul viitor.